Ἡ συζήτηση τῶν ἐνστάσεων στόν Ἄρειο Πάγο

● Συνέχεια ἀπό τή σελίδα 9

.α. Δέν εἶναι δυνατόν, ἐπί παραδείγματι, να προδληθῆ ὅτι, ναί μέν ὑπάρχει καί ἐξακολουθεῖ νά εἶναι τεθειμένον τό ἐκ τοῦ ὅλου κειμένου καί τοῦ προοιμίου ἰδιαιτέρως τοῦ Συντάγματος τοῦ 1968 πηγάζον σύναλον κανόνων τοῦ δικαίου, μεταξύ τῶν ὁποίων καί ἡ ἀρχή τῆς ἰσότητος, αὕτη δμως δέν δύναται νά ἔχη ἰδιαιτέραν ἀξίαν διότι ἔλαδε χώραν ἀνατροπή τοῦ Πολιτεύματος τήν 1ην Ἰουνίου. Καί τοῦτο εἶναι προφανές καί ἀνεπίδεκτον οἱασδήποτε ἀμφισδητήσεως, διότι ἡ ἀνατροπή τῆς 1ης Ἰουνίου, δίουσα ἀποκλειστικώς καί μόνον τήν μορφήν τοῦ πολιτεύματος μέ ἐπακόλουθον τήν ἀνάγκην μόνον ἀναπροσαρμογῆς αὐτοῦ πρός τήν παρουσίαν τοῦ νέου Ἀνωτάτου Ἄρχοντος, δέν ἦτο δυνατόν νά θίξη ὁπωσδήποτε τάς παγίας καί σταθεράς ἀρχάς, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τήν πεμπτουσίαν τῆς δημοκρατικῆς ὑφῆς τοῦ Πολιτεύματός μας. Προκύπτει δέ καί ἐξ αὐτοῦ τοῦ κειμένου τῆς Συντακτικῆς Πράξεως ὅτι ἡ Πολιτειακή μεταδολή τῆς 1ης Ἰουνίου 1973 οχι μόνον δέν ἔθιξε τάς δημοκρατικάς ἀρχάς τοῦ Πολιτεύματος, ἀλλά ἀποδλέπει, συμφώνως πρός τάς ἐπαγγελίας τῆς Ἐπαναστάσεως, νά ἐνισχύση ταυτας ἔτι περισσότερον διά τοῦ νέου Πολιτεύματος».

Καί ὁ κ. Παπακωνσταντίνου ὑπεγράμμισεν ἐν συνεχείᾳ:

«Δέν θά ἀπασχολήσω τό Δικαστήριον τήν ὥραν αὐτήν μέ τήν ἐπισήμανσιν τῶν πλημμελειῶν, αἵτινες καθιστοῦν ἄκυρον τήν διεξαγωγήν τοῦ δημοψηφίσματος. Θά προσπαθήσω νά περιορισθῶ εἰς γενικάς παρατηρήσεις καί ἐν μέρει εἰς τάς γενικάς συνθήκας τῆς διεξαγωγῆς τοῦ δημοψηφίσματος. Εἰς τάς συνθήκας, αἵτινες προσδιορίζουν τήν ἀξίαν τῆς λαϊκῆς ἐτυμηγορίας καί καθορίζουν τό κύρος αὐτῆς.

Θά ἐπισημάνω ἐπιγραμματικῶς χαρακτηριστικάς περιπτώσεις.

α. Δέν ἐπετράπη ἡ πρός τούς ἐκλογεῖς εἰς δημοσίας συγκεντρώσεις ἀνάπτυξις τῆς κατά τοῦ προταθέντος σχεδίου. Καθημεριναί καί ἀτελείωτοι ὅμως ἦσαν αἱ ὑπό τῶν κρατικῶν ὀργάνων ἐπισήμως ὀργανούμεναι συγκεντρώσεις διά τήν ἔξαρσιν τῶν ἀγαθῶν τῆς μεταπολιτεύσεως καί τῶν ἀσυγκρίτων πλεονεκτημάτων τοῦ ὑπό κρίσιν τεθέντος ψηφίσματος.

β. Ἡ σημασία τῆς προκλητικῆς ταύτης ἀνισότητος καί αἱ ἐπιπτώσεις αὐτῆς ἐπί τῆς ἀνοθεύτου ἐκδηλώσεως τῆς λαϊκῆς θελήσεως δέν ἔχουν ἀνάγκην οἱασδήποτε ἐξάρσεως. Χαρακτηρίζουν τόν τρόπον τῆς ἐκφράσεως τῆς λαϊκῆς ἐτυμηγορίας εἰς χώρας, αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζονται γενικῶς ὡς ὁλοκληρωτικαί.

Διά τοῦ προοιμίου τῆς Συντακτικῆς Πράξεως τῆς 1ης Ἰουνίου ἐξηγγέλθη ὅτι ὁ λαός, κυρίαρχος καί φορεύς — τοῦτο δέ σημαίνει «ἀποκλειστικός φορεύς» — συντακτικῆς ἐξουσίας, πρέπει νά «ἀποφανθῆ» περί τοῦ πολιτεύματός του, τό δέ Ν.Δ. 9)1973, τόν καλεῖ νά ἀποφανθῆ «ἐλευθέρως».

Ἀπό τά κοινῶς γνωστά δεδομένα τῆς ἐμπειρικῆς ψυχολογίας εἶναι γνωστόν ὅτι, μέχρι τῆς ἀποφάσεως, διανύονται πολλά στάδια:

α) Τῆς γνώσεως τῶν πραγμάτων, ἐπί τῶν ὁποίων θά ληφθῆ ἡ ἀπόφασις, β) τῆς σταθμίσεως, δηλαδή τῆς ἀξιολογικῆς κατατάξεως τῶν παραγόντων, τά ὁποῖα ἐπιδάλλουν τήν προκρισιν τῆς προτιμηθείσης λύσεως, γ) τῆς ἐπιλογῆς, ἐπί τῆ δάσει τῆς προκρίσεως καί δ) τῆς διατυπώσεως τῆς τελικῆς ἀποφάσεως. Μόνον ἡ εὐχερεια τῆς οὐσιαστικῆς προσεγγίσεως τοῦ ἐκλογέως εἰς δλα αὐτά τά στάδια, κυρίως δέ ἡ γνώσις καί ἡ ἀκριδής κατανόησις τῶν θεμάτων, ἐπί τῶν ὁποίων καλεῖται νά ἀποφανθῆ, ἐξασφαλίζει τήν ἐλευθερίαν τῆς δουλήσεως διά τήν λῆψιν καί τήν διατύπωσιν τῆς κρίσεώς του.

Προτείνεται εἰς τόν λαόν πρός ψήφισιν, καλεῖται δηλαδή ὁ λαός νά ψηφίση ἤ νά καταψηφίση, σχεδίον μακρόν καί πολυσύνθετον. Νά ἐγκρίνη τήν πολιτειακήν μεταδολήν, ἀλλά καί νά ἐγκρίνη νέους κανόνας πρωτοτύπους καί ἐντελῶς ἀγνώστους, εἰς τήν συνταγματικήν ζωήν καί τήν ἱστορίαν τῆς χώρας. Πρωτοτύπιος ἀκόμη καί εἰς ὅσα ἤδη τώρα ἔχει προσδιορίσει ἡ ἐπιστήμη ὡς προσδιοριστικά στοιχεῖα τῆς προεδρικῆς, ἀλλά καί τῆς κοινοδουλευτικῆς Δημοκρατίας;

Τά «πράγματα» τῶν ὁποίων ἀπατεῖται ἡ γνῶσις εἶναι ἡ μορφή τῆς πρωτοτύπου προεδρικῆς κοινοδουλευτικῆς Δημοκρατίας — ἡ ὁποία, ἄλλωστε, δέν εἶναι προεδρική, διότι κατ' αὐτήν, ὡς εἶναι γνωστή μέχρι σήμερον, ὁ πρόεδρος δέν ἔχει νομοθετικήν ἐξουσίαν, καί δέν εἶναι κοινοδουλευτική, διότι ὁπ' αὐτήν οὐδεμία πράξις κυδερνητική ἐκφεύγει τοῦ ἐλέγχου τῆς ἀεικῆς ἀντιπροσωπείας.

Δέν παραλείφθη ἐξ ὅλου καί οὐδέν δυνατόν μέσον παρεμποδίσεως τῆς διαφωτίσεως τοῦ λαοῦ ἐπί τῆς ἀνάγκης καταψηφίσεως τοῦ σχεδίου, τό ὁποῖον νά μή ἐκρησιμοποιήθη ἀπίσης ἀπό τούς κρατοῦντας, τούς διαθέτοντας τήν ὑλικήν δύναμιν.

Εἰς τήν πρωτεύουσαν, εἰς τάς πόλεις καί εἰς τήν ὕπαιθρον εἰκόνες καί συνθήματα εἶχαν κατακλύσει νομίμως καί παρανόμως ἀκόμη καί τούς τοίχους μητροπόλεων καί καθηγιασμένων χώρων, πάντα προσφέρμενον τόπον παρακινοῦντα τούς πολίτας εἰς τήν ἀπιψήφισιν τοῦ σχεδίου.

Διά τήν ἀντίθετον ἄποψιν ἐκηρύχθη ζώνη ἀπηγορευμένη ὁλόκληρος ἡ ἑλληνική γῆ. Αἱ κρατικαί ὑπηρεσίαι εἰς ὅλους τούς κλάδους καί τάς δαθμίδας τῆς κρατικῆς ὀργανώσεως, παρεδίασαν κατά κανόνα ρητάς καί κατηγορηματικάς διατάξεις τῆς ἐκλογικῆς νομοθεσίας.

Οἱ νομάρχαι, τά διωρισμένα ὄργανα τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως εἰς ὁλόκληρον τήν Ἐπικράτειαν, διοικηταί δημοσίων ἐπιχειρήσεων καί ὀργανισμῶν, ἀπετέλεσαν τούς κυριωτέρους μοχλούς τῆς διεξαγωγῆς ὅλων τῶν φάσεων τῆς διεξαγωγῆς τοῦ δημοψηφίσματος.

Πρός ἐξασφάλισιν τῆς λαϊκῆς συγκαταθέσεως ἐχρησιμοποιήθησαν δλα τά εἰς τήν διάθεσιν τῶν κυδερνώντων μέσα διά τήν καταπτόησιν τοῦ λαοῦ καί τόν ἐκδιασμόν τῆς ἀληθοῦς θελήσεως τῶν ἐκλογέων.

Χρειάζεται τάχα νά ὑπενθυμίσω ὅσα πρέπει νά εἶναι πλέον γνωστά εἰς ὅλους τούς παροικοῦντας εἰς τήν χώραν ταύτην, ἰδιαιτέρως δέ εἰς τούς κατοίκους τῆς ὑπαίθρου;

Αὐτοί ἐδέχοντο καθημερινῶς τήν διαφωτιστικήν ἐπίσκεψιν τῶν προϊσταμένων καί τῶν ὑπαλλήλων τῶν περιφερειακῶν ὑπηρεσιῶν, προεξέχοντος τοῦ Νομάρχου. Αὐτοί κυρίως ἐκαλοῦντο εἰς τά ἀστυνομικά τμήματα διά νά ἀνανήψουν μέ τάς προσιδιαζούσας εἰς τόν χαρακτῆρα ἑκάστου μεθόδους. Ἀπό τούς περισσότερον προσεκτικούς ἐδίδοντο φιλικῶς ὁδηγίαι καί συστάσεις εἰς τούς διατηρούντας τόν αὐτοσεδασμόν καί ὑπερηφάνειαν πολίτας.

Δέν εἶναι δυνατόν νά ἀσχοληθῶ εἰδικῶς καί συγκεκριμένως μέ τήν παράνομον, ἀλλά καί ποινικῶς καλαζομένην καί ἠθικῶς ὀπωσδήποτε ἀπαράδεκτον πρωτοδουλίαν τῶν ὀργάνων τῆς διοικήσεως εἰς τήν προσπάθειαν νά ἐξασφαλισθῆ εὐνοϊκή λαϊκή ἐτυμηγορία.

Αἱ παραδάσεις

Περιορίζομαι, εἶπεν ὁ κ. Παπακωνσταντίνου ἐν συνεχείᾳ, νά ἀναγνώσω δημοσιεύματα τοπικῆς ἐφημερίδος τῆς Κορινθίας εἰς τό φύλλον τῆς 8 Ἰουλίου 1973.

Ἀναγράφεται, κατ' ἀρχήν, εἰς τήν δ' σελίδα ὅτι δι' ἀποφάσεως τοῦ κ. Νομάρχου Κορινθίας καθωρίσθη ὁλόκληρον πρόγραμμα περιοδείας καί ὁμιλίας ὑπέρ τοῦ σχεδίου εἰς τάς μεγάλας ἤ μικράς κοινότητας τῆς περιφερείας ὑποστρατήγου ἐν ἀποστρατείᾳ. Ἡ ἀπόφασις τοῦ κ. Νομάρχου καθορίζει μέ λεπτομερείας τάς ἡμέρας καί τάς ὥρας τῆς ὁμιλίας τοῦ κυρίου ὑποστρατήγου.

Εἰς ἄλλην στήλην τῆς ἰδίας ἐφημερίδος ἀναγράφεται ὅτι ὁ κ. Νομάρχης Κορινθίας ὡμίλησεν εἰς συγκέντρωσιν ὀργανωθεῖσαν εἰς τήν Κοινότητα Κρυονερίου. «Ὁ κ. Νομάρχης, ἀφοῦ ἀνέλυσε διεξοδικῶς τούς ἱστορικούς καί ἐθνικούς λόγους τῆς ἐπελθούσης πολιτειακῆς μεταδολῆς, ἐξέφρασε τήν πεποίθησίν του ὅτι ὁ μοχθῶν λαός θά ὑπερψηφίση τό ψηφίσμα τῆς 29ης Ἰουλίου». Συνεχίζω τήν ἀνάγνωσιν. «Ἀκολούθως, ὁ κ. Νομάρχης παρέστη εἰς δεξίωσιν εἰς τήν στρατιωτικήν λέσχην Κορίνθου, δοθεῖσαν πρός τιμήν τῶν καθηγητῶν καί διδασκάλων τοῦ νομοῦ ὑπό τοῦ Διοικητοῦ τοῦ 6ου Σ.Π. ταξιάρχου κ....». Πρόκειται περί λέσχης εἰς τό πλέον κεντρικόν καί περιφανές μέρος τῆς πόλεως Κορίνθου. Ἀνηγέρθη κατά τήν ἐπάρατον ὀκταετίαν.

Ἀναγινώσκω ἐν συνεχείᾳ. «Μετά τόν χαιρετισμόν τοῦ κ. Διοικητοῦ πρός τους εκπαιδευτικούς, ὁ κ. Νομάρχης, ανελθών εἰς τό δῆμα, μετέφερε τόν χαιρετισμόν τῶν κατοίκων τῆς ὑπαίθρου, πρός τούς δοποίους ωμίλησε καί τήν πίστιν των καί τήν ἀφοσίωσιν εἰς τήν νέαν ἑλληνικήν δημοκρατίαν».

Καί περαιτέρω. «Πρωτοδουλία τῆς Ἑνώσεως λειτουργῶν Μέσης Ἐκπαιδεύσεως Κορινθίας ἐπραγματοποιήθη τήν 26 Ἰουλίου εἰς Κόρινθον καί εἰς τήν αἴθουσαν τοῦ Γυμνασίου Κορίνθου, μεγαλειώδης, ὅσον καί ἐπιδληστική συγκέντρωσις τῶν καθηγητῶν τοῦ νομοῦ (ὁλοκλήρου δηλαδή τῆς Κορινθίας) κατά τήν ὁποίαν ἐν μέσῳ ἐνθουσιωδῶν ἐκδηλώσεων ὑπέρ τῆς ἐπελθούσης πολιτειακῆς μεταδολῆς ὁ γυμνασιάρχης Κορίνθου ὡμίλησεν ἐπί τοῦ σκοποῦ τῆς συγκεντρώσεως, ὁ καθηγητής κ. Ι. Α., ἀναλύσας τό θέμα Δημοκρατία καί Βασιλεία, ὁ ἐπιθεωρητής κ... καί τέλος ὁ κ. Νομάρχης. Μετά τό πέρας τῆς ὁμιλίας ἐνεκρίθη ὁμοφώνως ψήφισμα, διά τοῦ ὁποίου διαδηλοῦται ἡ πίστις καί ἡ ἀφοσίωσις τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κόσμου Κορινθίας εἰς τόν Προέδρον κ. Γ. Παπαδόπουλον».

Δέν ἔχω ἐξακριδώσει ἀκόμη πληροφορίας ὅτι ὁμιληταί τῆς συγκεντρώσεως ἐκείνης ἐχρησιμοποιήθησαν ὡς δικαστικοί ἀντιπρόσωποι εἰς κοινότητας τῆς Κορινθίας.

Συνεχίζω τήν ἀνάγνωσιν: «Πρωτοδουλία τοῦ Ἐθνικοῦ Συνδέσμου Διδασκάλων περιφερείας Κορινθίας ἐπραγματοποιήθη μεγαλειώδης συγκέντρωσις εἰς τήν αἴθουσαν τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου, κατά τήν ὁποίαν ὡμίλησαν ὑπέρ τῆς προεδρικῆς κοινοδουλευτικῆς δημοκρατίας ὁ πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου καί ὁ γενικός ἐπιθεωρητής τῆς ἐκπαιδευτικῆς περιφερείας. Τέλος καί ἐν μέσῳ ἐκδηλώσεων κλπ. ὡμίλησεν ὁ κ. Νομάρχης Κορινθίας, ὁ ὁποῖος ἐξεφασε τήν πεποίθησιν ὅτι ὁ διδασκαλικός κόσμος τῆς περιφερείας θά ἀντιποκριθῆ ἀπολύτως εἰς τό ἐθνικόν προσκλητήριον διά τήν θεμελίωσιν τῆς Δημοκρατίας εἰς τήν ἀπό αἰώνων κοιτίδα της. Μετά τό πέρας τῆς συγκεντρώσεως ἐνεκρίθη καί ἀπεστάλη ψῆφισμα τόν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας ψήφισμα, τό ὁποῖον δημοσιεύεται εἰς τό αὐτό φύλλον. Ἔχω κατήσει διά τό τέλος τήν πλέον χαρακτηριστικήν καί ἀπροκάλυπτον δήλωσιν. Ἀναγιγνώσκω εἰς τό αὐτό φύλλον:

«Τήν 27ην λήγοντος εἰς τήν αἴθουσαν ὡμίλησεν ὁ κ. Νομάρχης Κορινθίας πρός ἄπαντο προσωπικόν τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, τῶν Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, Ὀργανισμῶν Κοινῆς Ὠφελείας καί Τραπεζῶν

Ὁ κ. Νομάρχης, ἀφοῦ ἀνέφερθη εἰς τούς ἀγῶνες τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἀπό τοῦ 1821 διά τήν ἑδραίωσιν τῆς Δημοκρατίας, ἀνέπτυξεν ἐν συνεχείᾳ διεξοδικῶς τούς λόγους τῆς ἐπελθούσης πολιτικῆς μεταδολῆς.

Καί ἀκολουθεῖ παράγραφος ἀπεριγράπτου προκλητικότητος καί ἀποκαλυπτικῆ τῶν ἐπιδιώξεων: «Ὁ κ. Νομάρχης...ἐξέφρασε τήν πεποίθησιν ὅτι ὁ κορινθιακός λαός θά ἐκπληρώση τό ἐθνικόν του χρέος διά τῆς ὑπερφηφίσεως τοῦ ἐπικειμένου Δημοψηφίσματος καί ὅτι εἰς τήν ὁλοκλήρωσιν τῆς ἐπιτυχίας θά συμδάλη ἀποφασιστικῶς ἡ ἀμόθυμος συμπαράστασις τῶν φορέων τῆς κρατικῆς ἐξουσίας εἰς ὅλους τούς τομεῖς». Περί αὐτοῦ πρόκειται καί τοῦτο τό ἐκτεδέντα παρέχουν ἀνάγλυφον καί μοναδικήν εἰκόνα.

Μετεδλήθη ὁ καθιερωμένος τροπος συγκροτήσεως τῶν Ἐφορευτικῶν Ἐπιτροπῶν καί τῶν δικαστῆς ὑποχρεοῦται νά ἐπιλέξη ὁπωσδήποτε μεταξύ τῶν προσώπων, τά ὁποῖα περιλαμδάνει ἡ κατάστασις τοῦ ἀφαρτιάστου νομάρχου.

Δέν εἶναι ἐπομένως δυνατόν νά γίνεται λογος ὅτι εἰς τό ἐνεργηθεν δημοψήφισμα ἐξελέγη ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας. Ἄνευ ἀντιπάλου, κατά παράδασιν τῶν δασικῶν κανόνων τῆς Δημοκρατίας καί ἐπί τέλους κατά περιφρόνησιν πρός τήν ἐπαναστατικήν πράξιν τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ νέου πολιτεύματος.

Συμδαίνει ἀκόμη, ὅτι ὁ «δεδομένος» ἀντιπρόεδρος τῆς Δημοκρατίας διατηρεῖ ἀκόμη τήν ἡγετικήν θέσιν του εἰς τάς Ἐνόπλους Δυνάμεις τῆς Χώρας, παρά τό καθιερωμένον συνταγματικώς γενικόν κώλυμα ἀνακηρύξεως ὡς ὑποψηφίου καί ἐκλογῆς εἰς τά αἱρετά ἀξιώματα τῆς πολιτείας παντός πολιτικοῦ ὑπαλλήλου ἤ στρατιωτικοῦ ἐν ἐνεργείᾳ. Τό κώλυμα τοῦτο καταλαμδάνει προεχόντως τόν διευδύνοντα τό ἀξίωμα τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος. Καί χωρίς οὐσιαστικήν ἀνάγκην ἐπιδεδαιοῦται καί ρητῶς διά τοῦ σχεδίου τοῦ ψηφίσματος διά τήν ἐκλογήν τοῦ ἀντιπροέδρου. Ἡ παραδίασις τῆς ἀρχῆς δέν ἐπάγεται μόνον τήν ἀκυρότητα τῆς ἐκλογῆς του. Δικαιολογεῖ τήν εὔλογον ὑπόθεσιν ὅτι χιλιάδες ψηφοφόροι τῆς ἐδδικῆς κατηγορίας ἐπηρεάσθησαν ἀπό τήν ὑποψηφιότητα κατά τρόπον νοθεύοντα τήν γνησιότητα τῆς ἐκλογῆς.

Ἐπιθυμῶ νά ἐπαναλάδω ὅτι τό κῦρος τοῦ δημοψηφίσματος εἶναι διάτρητον ἀπό παραδάσεις τῶν νομικῶν κανόνων τῆς διεξαγωγῆς του. Καί ἔχει ἀποστερηθῆ ἄλλων τῶν στοιχείων μιᾶς εἰλικρινοῦς καί δημοκρατικῆς ἀναμετρήσεως, οἵαν ἀξιώνει ἡ δημοκρατική συνείδησις ὅλων τῶν ἐλευθέρων λαῶν».

Μετά τήν ἀγόρευσιν τοῦ κ. Παπακωνσταντίνου, τό δικαστήριον διέκοψε τήν συνεδρίασι ἐπί 15' περίπου.

Ὁ κ. Σταματελλᾶτος

Μετά τήν ἐπανάληψι τῆς διαδικασίας, τόν λόγο ἔλαδε ὁ δικηγόρος καί ἕνας ἐκ τῶν πέντε ἐνισταμένων τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως Δημοκρατικῆς Νομιμότητος, ὁ ὁποῖος, μεταξύ ὅλλων εἶπε στήν ἀγόρευσή του:

«Ἔχω τήν αἴσθησιν τοῦ περιττοῦ. Καί ἔχω τήν αἴσθησιν τούτην, διότι διά νά ἀποφασίσητε ἐπί τῆς ἐνστάσεως δέν ἔχετε ἀναγκην ἀποδείξεων. Πολῖται καί Ὑμεῖς αὐτοῦ τοῦ τόπου γνωρίζετε καί πρέπει νά γνωρίζετε, τί ἔγινε εἰς τήν χώραν ἀπό τῆς 1ης Ἰουνίου καί ἐντεῦθεν καί τάς συνθήκας, ὑπό τάς ὁποίας ἐψήφισεν ὁ Ἑλληνικός Λαός.

Εἰς Ὑμᾶς ἀνήκει ἡ τιμή καί ἡ εὐθύνη τῆς ἀποφάσεως. Εἶναι ἡ ὥρα τῆς Ἱστορίας καί διά τό Δικαστήριόν σας. Εἰς τό ἐργαστήριον τῆς Ἱστορίας καταγράφεται ἡ στιγμή ταύτη ἡ παοοῦσα δίκη. Εἶναι, λοιπόν, ἡ ὥρα τῆς εὐθύνης ἑνός ἑκάστου.

Ἡμεῖς ἀνελάδομεν τάς εὐθύνας μας Ἔναντι τοῦ Ἔθνους, τῆς Ἱστορίας του καί τῆς συνειδήσεώς μας. Ἦλθεν ἡ ὥρα καί τῆς ἰδικῆς σας εὐθύνης.

Τό τιθέμενον ἐνώπιόν σας ζήτημα εἶναι τό χρέος νά προστατεύσητε τήν ἀξίαν τοῦ Ἕλληνος ὡς ἀνθρώπου, ὅπως τήν εἰσήγαγεν ὁ Χριστιανισμός εἰς τόν κόσμον καί νά προστατεύσητε τήν ὀξιοπρέπειόν του, ἡ ὁποία ἔχει βασύτατα τρωθῆ.

Κανένα πνεῦμα δεν κατώρθωσε νά ἐνοικήση στερεώς εἰς τήν Ἑλλάδα, ἀν οἱ ἄνθρωποι αὐτοῦ τοῦ τόπου δέν τό ἔφεραν εἰς μέτρα του καί τόν ἑαυτόν τους.

Ὁ Ἕλλην κατά τούς μακρούς αἰῶνας τῆς πορείας του ἔχει καταθέσει τήν ζωήν του ἐνέχυρον τῆς ἐλευθερίας.

Ὁ λαός μας δέν ἔζησε καί δέν ζῆ εἰς τό περιθώριον τῆς Ἱστορίας. Ζῆ καί δημιουργεῖ Ἱστορίαν καί ἀναθεωρεῖ ἀδιοκόπως τήν ζωήν του καί ἀναπροσαρμοζεται τό εἶναι του. Ἡ δοκιμασία του αὐτη εἶναι ἀνογκαία καί διατόφευκτος, διότι αὐτός ὁ τόπος, εἰς τόν ὁποῖον ζῆ εἶναι παναρχαία ρητορα πολιτισμῶν καί ἀληθές στουροδόμι ἰδεῶν καί ἠθείων.

Ζῶμεν εἰς ἕνα κόσμον ἐνδεχομένων. Μεσα εἰς αὐτήν τήν παγκοσμιον πραγματικότητα τό τί θά πέση καί τό τί θά μείνη ὀσθιον δι' ἡμας τους Ἕλληνας δέν θά τό ἀποφασίση ἡ σύγχυσις. Θά τό ἀποφασίση ἡ ἀνάγκη τοῦ ἱστορικά δοκιμασμένου λαοῦ μας, ὁ ὁποῖος μέ τόσην εγκαρτερησιν ἀντιμετωπίζει τήν ὑπαρξιν καί τήν δικαίωσίν του.

Ὁ Ἕλλην εἶναι γεννοῖος καί ὑπερήφανος. Εἶναι τῶσα προσδεδλημένος. Ζητεῖ ἀπό τό Δικαστήριόν σας νά ἀποκαταστήση τήν ἀξιοπρεπειάν του καί νά θέση φραγμόν εἰς ἄλους ἑτείνους τούς κρατικους φορεῖς, οἱ ὁποῖοι δέν τόν εσεδάσθησαν καί τον κακομετεχειρίσθησαν.

Διά τῆς ἀποφάσεώς σας θά εἴμπητε εἰς τούς Νομάρχας καί τά λοιπά ὀργανα τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ὅτι ἀνήκουν εἰς πολιτεῖαν συντεταγμένην καί δέν εἶναι ὀργανα οἱασδήποτε φύσεως πολιτικῶν ἐπιδιώξεων. Θά διδαχθῆτε τους πολιτικως ἐκδηλωσεντος μητροπολίτας ὅτι δέν ἔχουν τό δικαίωμα νά μετατρέπουν τόν νοόν τοῦ Κυρίου εἰς κέντρα πολιτικῆς προπαγάνδας.

Πορίσταμαι ἐνώπιόν σας, ὡς ἐνιστάμενος ἀτομικῶς, ἀλλά καί ὡς συνεκπροσωπος μετά τῶν λοιπῶν συνενισταμένων κυρίων Α. Φλώσου, Η. Βασιλειάδη, Ν. Κυριαζίδη καί τῆς κυρίας Ἀγνῆς Ρουσσόπουλου, τῆς Ἑνώσεως των Ἑλλήνων πολιτῶν, οἱ ὁποῖοι ἐσημείωσαν τήν παρουσίαν των εἰς τόν ἑλληνικόν χῶρον καί ἐν ὄψει τοῦ Δημοψηφίσματος, ὡς Συντονιστική Ἐπιτροπή Ἀποκαταστάσεως Δημοκρατικῆς Νομιμότητος.

Οἱ μετέχοντες τῆς ἐν λόγω Ἐπιτροπῆς ὑπέκοντες εἰς ἱστορικήν ἐπιταγήν ἠθελήσαμεν καί ἐπεδιώξαμεν νά ἐξασφαλίσωμεν στοιχειώδεις συνθήκας, ποτεχούσας τήν δυνατότητα εἰς τόν Ἕλληνα ἐκλογέα νά γνωρίζη τί ἀκοιδῶς ἦτο ἐνείνο, τό ὁποῖον τοῦ ἐζήτουν νά ψηφίση. Νά ἐξασφαλίσωμεν ἐπίσης συνθήκας ἐλευθέρας καί γνησίας ἐκφράσεως τοῦ φρονήματος ἑνός ἑκάστου.

Προέδημεν εἰς σειράν ἐνεργειῶν διά τήν Τηλεόρασιν, τό Ροδιόφωνον, τήν σύνθεσιν τῶν ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν, τήν παρουσίαν εἰς αὐτάς καί ἐκπροσώπων τῆς ἀντιθέτου γνώμης, διά τούς δικαστικούς ἀντιπροσώπους νά εἶναι μόνον δικασταί, δικηγόροι, συμδολαιογράφοι, ὑποθηκοφύλακες καί δικοστικοί ὑπάλληλοι.

Οὐδέν ἀπολύτως ἐπετύχομεν. Καί ἔμεινε ὡς μόνη πηγή πληροφορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὁ μονόλογος τῆς Κυδερνήσεως καί τοῦ χρησιμοποιηθέντος παρ' αὐτῆς κρατικοῦ μηχανισμοῦ ὑπέρ τοῦ ΝΑΙ.

Ἀπηγορεύθη ζητηθεῖσα συνάθροισις εἰς Ἀθήνας, εἰς Θεσσαλονίκην, εἰς Πάτρας, εἰς Κιάτον, εἰς Μυτιλήνην. Εἰς τήν τελευταίαν ἔδοθη ὡς αἰτία ἀπορρίψεως ἡ ἐκτέλεσις ἐξωσαστικῶν ἔργων εἰς τήν περιοχήν τῆς συνοθοείσεως.

Ἔχομεν τήν συνείδησιν ἥσυχον. Ἄς ἀπετύχαμεν εἰς τήν προσπάθειάν μας. ἐνθουσούναμεν τόν Ἑλληνικόν Λαόν διά τῆς παρουσίας μας καί τῶν ἐνεργειῶν μας. Ὑπῆρξε κάτι καί τοῦτο.

Δεν εἶναι ἄνευ σημασίας τό γεγονός ὅτι ἀπευθυνομεθα καί σήμερον προς Ὑμᾶς ὑπό στρατιωτικόν νόμον. Ὄχι δέ μόνον τοῦτο ἀλλά καί ὑπό τήν ἐντοξευθεῖσαν ἀπειλήν ὅτι κατογγελίαι σχετικαί μέ τό Δημοψήφισμα θά θεωροῦντοι ὡς ψευδεῖς κατσμηνύσεις καί θά ἔχουν ποινικήν συνέπειαν. Καί τοῦτο δέν ἔμεινεν ἀπειλή. Οἱ κύριοι Παναγιώτης Κανελλόπουλος καί Γεώργιος Μαῦρος ἐκλήθησαν εἰς προκατορκτικήν ἐξέταν ὑπό προανοκριτοῦ καί ἡ δικογραφία ἐκκρεμεῖ.

Ὁ ἀοχηγός τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, Ἀντιπρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κατά τό Ψήφισμα εἶναι ἀκάμη ἐπικεφαλῆς τοῦ στρατευμένου τμήματος τοῦ Ἔθνους μέ ὅλας τάς ἐκ τῆς οἴγλης τῆς τοιαύτης θέσεώς του συνεπείας.

Τό κῦρος τοῦ Δημοψηφίσματος θά κρίνετε ὄχι κατά τήν διάτοξιν τοῦ νομοθέτου τήν ἀνάγουσαν εἰς τό γενικόν ἀποτέλεσμα τήν οἱανδήποτε πλημμέλειαν.

Θά κρίνετε τό κῦρος του ἐκ τῶν γενικῶν συνθηκῶν διεξαγωγῆς του ἀπό τῆς Συντακτικῆς Πράξεως τῆς 1ης Ἰουλίου καί ἐντεῦθεν, συνθηκῶν πρωτοφανῶν εἰς τήν πολιτικήν ἱστορίαν τοῦ τόπου.

Ἐδόθη εἰς τον λαόν δι' ὅλων τῶν μέσων προπαγάνδας ὅτι δῆθεν διά τοῦ Ψηφίσματος τά πάντα περιέρχονται εἰς τήν κυριαρχίαν του. Εἶναι τοῦτο ἀναλθῆς, ὡς ἐκ τοῦ Ψηφίσματος προκύπτει.

Διά τῶν διατάξεων τοῦ Ψηφίσματος, διά τό ὁποῖον ἐκλθῆη να ψηφίση ὁ Ἑλληνικός Λαός παρέχονται ἐξουσίαι πρωτοφανεῖς εἰς τόν δι' αὐτοῦ διορισθέντα Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας. Προσωπικώς πιστεύω ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἐκλογέων δέν εἶχον ἰδέαν με ποίας καί ποσας ἐξουσίας περιεδάλε τό Ψήφισμα τόν δι' αὐτοῦ διοριζόμενον καί μόνον ὑποψήφιον Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας.

Ἀλλ' ἐνῶ τοιοῦτον θεμα ἐδίδετο εἰς τόν λαόν πρός ψηφισιν ἠμποδίσθη δι' ὅλων τῶν μέσων πάσα ἀντίθετος φωνή, ἡ ὁποία θά ἠδυνατο νά πληροφορήση τόν λαον περί τίνος ἀκριδῶς ἐπρόκειτο.

Εἰς τό σημεῖον αὐτό, ὁ κ. Σταματελλάτος ἀνέφερε σειρά παραδάσεων καί πλημμελειῶν, περί τήν ἐκλογικήν νομοθεσίαν αἱ ὁποῖαι δημοσιευονται εἰς ἄλλην στήλην. Ἀνέφερε ἐπίσης κατογγελίαν τοῦ κ. Σπ. Νοκα, μέλους ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς εἰς Ἀγίους Θεοδώρους Κορινθίας, δια απειλάς τάς ὁποίας, ὡς κατήγγειλε, ἐδέχθη διά νά ἐνδώση εἰς ποσδάσεις τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου καί εἰς ἀνακοίνωσιν πλαστοῦ ἀποτελέσματος.

Καταλήγων ὁ κ. Σταματελλᾶτος προσιθεσε:

«Ἔχομεν ὑποδάλλει σειράν ἐγγράφων ἀποδεικνυόντων πάμπολλα ἀνάλογα περιστατικά.

Τοιούτη ὑπῆρξεν ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ Ἕλληνος ψηφοφόρου κατά τό Δημοψήφισμα καί τοιαύτην διεξαγωγήν Δημοψηφίσματος ἔχετε πρό Ὑμῶν.

Ὁ Ἑλληνικός Λαός ἀναμένει ἀπό Ὑμᾶς νά ποαξητε τό χρέος σας Ἔναντί του. Νά τοῦ δώσητε τό δίκαιόν του. Νά τόν τιμήσητε διά τῆς ἀποφάσεώς σας, διότι ἔχει καί ὀφείλει νά ἔχη προσδληθῆ.

Οὐδείς δικαιοῦται νό μονοπωλῆ τήν ἀγάπην πρός τήν πατρίδα. Οὐδείς δικαιοῦται νά κατευθύνη κατά τήν βούλησίν του τάς τύχας της. Τό δικαίωμα τοῦτο ἀνήκει εἰς τόν λαόν καί τούς παρ' αὐτοῦ ἐκλεγαμένους ἐκποοσώπους του. Εἰς οὐδένα ἄλλον.

Θά ἐπανολάδω καί πόλιν, ὅτι σημαίνει ἡ ὥρα τῆς Ἱστορίας διά τό Δικαστήριόν σας».

Μετά τήν ἀγόρευσι